

Datum van inontvangstneming : 29/07/2020

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-319/19 – 1

Zaak C-319/19

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

17 april 2019

Verwijzende rechter:

Sofiyski gradski sad (Bulgarije)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

2 april 2019

Verzoekende partij:

Komisija za protivodeystvie na koruptsiata i otnemane na nezakonno pridobito

Verwerende partijen:

ZV

AX

„Meditinski tsentar po dermatologia i estetichna meditsina PRIMA DERM” OOD

BESLISSING [omissis]

De eerste civiele kamer van de Sofiyski gradski sad (rechter voor de stad Sofia) [omissis] heeft overwogen als volgt:

[omissis]

(1) [omissis]

Voor de Sofiyski gradski sad is op grond van een klacht van de Komisija za protivodeystvie na koruptsiata i otnemane na nezakonno pridobito imushtestvo

(commissie voor corruptiebestrijding en confiscatie van illegaal verkregen vermogen) [omissis] een procedure ingeleid tot confiscatie van vermogensbestanddelen tegen de volgende personen: ZV (de gecontroleerde persoon), AX (gezinslid van de gecontroleerde persoon (echtgenoot)) en „Meditsinski tsentar po dermatologia i estetichna meditsina PRIMA DERM” OOD [een derde (rechts)persoon waarvan wordt aangenomen dat hij onder de zeggenschap stond van de gecontroleerde persoon].

In de loop van de gerechtelijke procedure is de vraag gerezen [omissis] of richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevoorrading en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie in de weg staat aan nationale maatregelen zoals de hier aan de orde zijnde, waarin wordt voorzien in artikel 1, lid 2, artikel 21, lid 2, en artikel 62 juncto artikel 63, lid 2, van de Zakon za otnemane v polza na darzhavata na nezakonno pridobito imushtestvo (otm.) [wet inzake de confiscatie van illegaal verkregen vermogen (ingetrokken) [omissis]; hierna: „ZOPDNPI”]. Deze bepalingen zijn inhoudelijk identiek aan die van de thans geldende Zakon za protivodeystvie na koruptsiata i za otnemane na nezakonno pridobitoto imushtestvo (wet inzake corruptiebestrijding en confiscatie van illegaal verkregen vermogen; hierna: „ZPKONPI”) [omissis] van 19 januari 2018 [omissis].

[omissis] **[Or. 2]**

PARTIJEN BIJ DE PROCEDURE

- (2) Verzoekende partij: Komisia za protivodeystvie na koruptsiata i otnemane na nezakonno pridobito imushtestvo, Sofia [omissis].
- (3) Verwerende partijen: ZV, [omissis], Sofia, [omissis] AX, [omissis], Sofia [omissis] en „Meditsinski tsentar po dermatologia i estetichna meditsina PRIMA DERM” OOD, met hoofdzetel en officieel adres te Sofia. [omissis]

VOORNAAMSTE ARGUMENTEN VAN PARTIJEN EN RELEVANTE FEITEN VOOR DE PREJUDICIËLE VRAGEN

- (4) Verzoekende partij, de Komisia za protivodeystvie na koruptsiata i otnemane na nezakonno pridobito imushtestvo (hierna: „commissie”) [omissis] heeft een onderzoek ingeleid na vaststelling van een aanzienlijke discrepantie in het vermogen van ZV. Het onderzoek had betrekking op het tijdvak van 5 mei 2005 tot en met 5 mei 2015 en is ingesteld op grond van een kennisgeving die de Voennookrazhna prokuratura (parket bij de militaire rechter Sofia) bij de commissie had gedaan, volgens welke [omissis] ZV als verdachte betrokken was in een strafrechtelijk onderzoek van het parket bij de militaire rechter Sofia wegens het strafbare feit van artikel 282, lid 2, eerste alternatief, juncto artikel 282, lid 1, van de Nakazatelen kodeks (wetboek van strafrecht) [omissis].

- (5) Bij beslissing tot dagvaarding en tenuitvoerlegging van een bevrozingsmaatregel te harer aanzien [omissis] is ZV ervan beschuldigd dat zij gedurende het tijdvak van 29 november 2004 tot en met 10 september 2014 in haar hoedanigheid van functionaris, namelijk als vakgroepshoofd dermatologie, huid- en geslachtsziekten en allergologie [omissis] van de Voennomedizinska akademia (militaire medische academie; hierna: „academie”) van Sofia [omissis], haar rechten heeft overschreden door het verrichten van ambtshandelingen die de haar verleende officiële bevoegdheden te buiten gingen, [omissis] teneinde voor zichzelf en voor [omissis] de vennootschap „DERMA-PRIM MK” OOD, waarvan zij meerderheidsaandeelhoudster is, een vermogensvoordeel te verwerven door: [omissis] medische apparatuur die eigendom was van de academie en waarover overeenkomsten over de huur ervan op uurbasis waren gesloten tussen de academie en deze vennootschap om niet en voor onbepaalde tijd ter beschikking van deze vennootschap te stellen [omissis]; [omissis] apparatuur in eigendom van de academie zonder rechtsgrond om niet door deze vennootschap te laten gebruiken, waardoor de academie in totaal 671 403 Bulgaarse leva (BGN) aan inkomsten heeft gederfd; de medewerkers van het ziekenhuis voor dermatologie en huid- en geslachtsziekten [omissis] op te dragen om tijdens hun werkuren, **[Or. 3]** naast de verplichtingen uit hun arbeidsovereenkomst, patiënten van deze vennootschap [omissis] te behandelen met apparatuur in eigendom van de academie, waarna deze patiënten aan „DERMA PRIM-MK” OOD de kosten van deze behandelingen betaalden, waardoor de academie [omissis] een aanzienlijke vermogensschade van 6 485 064, 81 BGN heeft geleden.

Verzoekende partij is de mening toegedaan dat het strafbare feit waarvan ZV wordt verdacht onder de werkingssfeer van artikel 22, lid 1, punten 8 en 20, ZOPDNPI (ingetrokken) valt [omissis].

- (6) In de loop van haar onderzoek stelde de commissie [omissis] vast dat ZV, de gecontroleerde persoon, en haar echtgenoot, verweerder in de onderhavige procedure, delen van binnenlandse handelsvennootschappen hadden verworven met middelen waarvan de legale herkomst niet was vastgesteld; [omissis] dat de gecontroleerde persoon en haar echtgenoot transacties onder bezwarende titel hadden verricht voor de verwerving van vastgoed waarvan de waarde op het tijdstip van verwerving het inkomen van de gecontroleerde persoon en haar gezinsleden overschreed; [omissis] dat de gecontroleerde persoon en haar gezinsleden over bankdeposito's van aanzienlijke waarde beschikten die niet met hun legale inkomsten strookten en dat zij banktransacties hadden verricht met middelen waarvan de herkomst niet kan worden vastgesteld. Op grond van dit onderzoek is verzoekende partij van mening dat sprake is van een aanzienlijke discrepantie in het vermogen van verwerende partijen in de zin van artikel 21, lid 2, ZOPDNPI (ingetrokken) [omissis]. Zij voert aan dat deze discrepantie tussen het vermogen en het netto-inkomen [van verwerende partijen] over de volledige periode van het onderzoek in totaal 3 069 399,16 BGN bedraagt.
- (7) [omissis] De commissie heeft daarop bij de Sofiyski gradski sad een procedure ingeleid tot confiscatie van het illegaal verkregen vermogen, voor een bedrag van

2 854 560,53 BGN, zowel van ZV als van natuurlijke en rechtspersonen van wie wordt vermoed dat zij met de gecontroleerde persoon zijn gelieerd of door haar worden gecontroleerd [omissis].

- (8) Op verzoek van de commissie [omissis] en voorafgaand aan de inleiding van deze procedure heeft de Sofiyski gradski sad maatregelen vastgesteld ter bevrozing van het vermogen waarvan confiscatie wordt gevorderd [omissis].
- (9) Op dit ogenblik is bij de Sofiyski voennen sad (militaire rechter Sofia, Bulgarije) een strafzaak aanhangig tegen ZV [omissis], waarbij de ten laste gelegde feiten strafbare feiten zijn waarop de (ingetrokken) [omissis] ZOPDNPI [omissis] toepassing vindt. De zaak bevindt zich in de fase van het onderzoek ter terechtzitting en tot dusver is geen definitieve rechterlijke beslissing geweest. **[Or. 4]**
- (10) ZV is tot op heden niet onherroepelijk veroordeeld.
- (11) Verwerende partijen [omissis] komen op tegen de procedure en voeren aan dat deze niet-ontvankelijk is, omdat de Bulgaarse wet in strijd is met richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie. [omissis].

Het betoog van verwerende partijen luidt in wezen als volgt:

[omissis] Voornoemde richtlijn is niet naar behoren omgezet in Bulgaars recht, wat niet wegneemt dat de bepalingen ervan toepassing vinden, aangezien ze voldoende duidelijk zijn en derhalve als een onderdeel van het toepasselijke Unierecht moeten worden beschouwd. De richtlijn stelt andere vereisten en voorwaarden aan de aansprakelijkheid van de gecontroleerde persoon en van derden. De ZOPDNPI (ingetrokken op 23 januari 2018) is niet van toepassing en rechtstreeks in tegenspraak met de bepalingen van de voornoemde richtlijn.

- (12) Voorts voeren verwerende partijen aan dat de bij de Sofiyski gradski sad ingeleide procedure naar haar voorwerp geen civiele zaak is, dat de aan verwerende partijen opgelegde sanctie juridisch als „punitieve maatregel” moet worden gekwalificeerd, dat de procesrechtelijke beperkingen (inzake proceshandelingen tijdens de loop van het geding alsook bij de bewijsverkrijging) niet van toepassing zijn en dat alle waarborgen gelden die de door de punitieve sanctie geraakte personen kunnen ontlenen aan de grondwet, de wet en de in het Unierecht verankerde beginselen inzake het recht van verdediging.
- (13) Voornoemde richtlijn is niet alleen van toepassing in strafzaken. Zij is niet naar behoren (dat wil zeggen conform de Unierechtelijke normen, beginselen en bepalingen) omgezet in Bulgaars recht. Wegens deze gebrekkige omzetting [omissis] zijn verwerende partijen en de derden tegen wie de maatregelen ter bevrozing dan wel confiscatie van illegaal verkregen vermogen zijn genomen, verstoken gebleven van hun procedurele waarborgen.

- (14) De regeling van de richtlijn is gunstiger dan die van de [omissis] ZPKONPI [omissis] van 19 januari 2018.

AANGEVOERDE BEPALINGEN VAN NATIONAAL RECHT [Or. 5]

- (15) In 2012 is in de Republiek Bulgarije de Zakon za otnemane v polza na darzhavata na nezakonno pridobito imushtestvo (wet inzake de confiscatie van illegaal verkregen vermogen) vastgesteld. De ZOPDNPI [omissis] is op 19 november 2012 in werking getreden [omissis]. Deze wet is intussen ingetrokken en vervangen door de Zakon za protivodeystvie na koruptsiata i za otnemane na nezakonno pridobito imushtestvo [wet inzake corruptiebestrijding en confiscatie van illegaal verkregen vermogen (ZPKONPI)] [omissis] die op 19 januari 2018 in werking is getreden.
- (16) Krachtens artikel 5, lid 2 [omissis] van de overgangs- en slotbepalingen van de ZPKONPI van 19 januari 2018 [omissis] moeten de op het tijdstip van haar inwerkingtreding nog niet afgesloten onderzoeken en procedures in verband met de ingetrokken ZOPDNPI overeenkomstig de vroegere regeling worden voltooid.

De onderhavige procedure is ingeleid in de periode waarin de ingetrokken ZOPDNPI van toepassing was. Derhalve vormt deze wet in het onderhavige geval het toepasselijke materiële recht.

- (17) Zowel de ingetrokken ZOPDNPI van 2012 als de thans geldende ZPKONPI van 2018 beoogt het vaststellen van de regeling van maatregelen voor corruptiebestrijding, het vaststellen van de voorwaarden en de procedure voor de confiscatie van illegaal verkregen vermogen en het voorkomen van mogelijkheden om illegaal vermogen te verkrijgen en erover te beschikken. Krachtens artikel 1, lid 2, van de wet van 2012, thans artikel 5, lid 1, van de wet van 2018, moet illegaal verkregen vermogen worden begrepen als vermogen waarvoor geen legale verwervingsbron kan worden vastgesteld. De in casu toepasselijke bepalingen van de (ingetrokken) ZOPDNPI [omissis] van 2012 zijn de volgende:
- (18) Artikel 2: „De procedure waarin deze wet voorziet, wordt gevoerd ongeacht of tegen de persoon tegen wie een onderzoek is ingesteld en/of personen die met hem samenwerken, een strafrechtelijke procedure is ingesteld.”
- (19) Artikel 22, lid 1: „Het onderzoek als bedoeld in artikel 21, lid 2, wordt ingeleid door de directeur van het betrokken territoriaal bevoegde directoraat wanneer een persoon ervan wordt beschuldigd een strafbaar feit te hebben gepleegd in de zin van:

[...]

8. de artikelen 201 tot en met 203;

[omissis] [Or. 6]

[...]

20. de artikelen 282, 283 en 283a;

[...]

van de Nakazatelen kodeks [wetboek van strafrecht].”

Lid 2: „Het onderzoek wordt ook ingeleid wanneer een persoon niet wordt vervolgd wegens een strafbaar feit in de zin van lid 1 omdat is afgezien van de instelling van een strafprocedure of omdat de strafprocedure is gestaakt [omissis].”

[...]

Lid 3: „Het onderzoek wordt ook ingeleid wanneer de strafprocedure wegens een strafbaar feit in de zin van artikel 1 is geschorst en de persoon niet kan worden gedagvaard [omissis].”

[...]

(20) Artikel 62: „Op grond van deze wet wordt illegaal verkregen vermogen ontnomen.”

(21) Artikel 63, lid 1: „Wanneer afzonderlijke vermogensbestanddelen niet overeenkomstig artikel 62 kunnen worden ontnomen, wordt een daarmee overeenstemmend geldbedrag ontnomen dat vastgesteld wordt op basis van de marktwaarde [van de afzonderlijke vermogensbestanddelen] op het tijdstip van instelling van de vordering tot confiscatie.”

Lid 2: „Vermogen in de zin van artikel 62 moet worden begrepen als:

1. het persoonlijke vermogen van de gecontroleerde persoon; **[Or. 7]**
2. het gemeenschappelijk verworven vermogen van beide huwelijkspartners of in gezinsverband samenwonende personen;
3. het vermogen van minderjarige kinderen; en
4. het vermogen van de huwelijkspartner van de gecontroleerde persoon, ongeacht het door de huwelijkspartners gekozen huwelijksvermogensstelsel;
5. het vermogen van de persoon die met de gecontroleerde persoon in gezinsverband samenwoont.”

(22) Artikel 66, lid 1: „De confiscatiemaatregelen gelden ook voor het vermogen dat de onderzochte persoon aan een rechtspersoon heeft overgedragen of in contanten of op andere wijze in het kapitaal van een rechtspersoon heeft ingebracht, wanneer de personen die de rechtspersoon leiden of de zeggenschap daarover hebben,

wisten of op grond van de omstandigheden konden vermoeden dat het vermogen illegaal was verkregen.”

(23) Lid 2: „De confiscatiemaatregelen gelden ook voor illegaal verkregen vermogensbestanddelen van een rechtspersoon die onder de zeggenschap staat van de persoon tegen wie het onderzoek is ingesteld alleen of van deze persoon en met hem gelieerde personen gezamenlijk.”

(24) Bulgaarse rechtspraak:

- Arrest nr. 13 van 13 oktober 2012 van de Konstitutsionen sad (grondwettelijk hof) van de Republiek Bulgarije in grondwettelijke zaak nr. 6/2012. [omissis] De Konstitutsionen sad [omissis] heeft daarin vastgesteld dat het begrip „illegaal verkregen vermogen” in de (ingetrokken) ZOPDNPI verwijst naar de herkomst van het vermogen en niet naar een juridisch gebrek dat leidt tot de ongeldigheid van de rechtsgrondslag van de verkrijging en tot nietigheid van de rechtshandeling die ten grondslag ligt aan de verkrijging.

- Uitleggingsarrest 4/2016 van de Varhoven kassatsionen sad (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken) van de Republiek Bulgarije van 7 december 2018 [omissis], waarin is vastgesteld dat de staking van de strafprocedure wegens een strafbaar feit zoals bedoeld in artikel 22, lid 1, van de (ingetrokken) ZOPDNPI [omissis] een absoluut procesrechtelijk beletsel vormt voor het bestaan en de uitoefening van het recht op instelling van een procedure tot confiscatie van illegaal verkregen vermogen.

De toepassing van dit uitleggingsarrest op de onderhavige procedure is evenwel uitgesloten door de toevoeging van een nieuw tweede lid aan artikel 5 [omissis] van de overgangs- en slotbepalingen van de ZPKONPI van 19 januari 2018. Daarin schrijft de wetgever voor dat nog niet afgesloten onderzoeken en procedures in verband met de ingetrokken ZOPDNPI [omissis] moeten worden voltooid overeenkomstig de nieuwe wet [omissis], waarvan artikel 153, lid 6, uitdrukkelijk bepaalt dat de staking van de strafprocedure of het gezag van gewijsde van een vonnis waarbij de verdachte is vrijgesproken van de hem ten laste gelegde strafbare feiten als bedoeld in artikel 108, lid 1, van de wet geen **[Or. 8]** procesrechtelijk beletsel vormt voor het bestaan en de uitoefening van het recht op instelling van een procedure tot confiscatie van illegaal verkregen vermogen.

AANGEVOERDE BEPALINGEN VAN UNIERECHT EN INTERNATIONAAL RECHT

(25) Richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie, in het bijzonder artikel 1, lid 1, artikel 4, lid 1, artikel 5, artikel 6 en artikel 8.

- (26) Kaderbesluit 2007/845/JBZ van de Raad van 6 december 2007, kaderbesluit 2006/783/JBZ van de Raad van 6 oktober 2006, kaderbesluit 2005/212/JBZ van de Raad van 24 februari 2005, kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad van 13 juni 2002, kaderbesluit 2003/577/JBZ van de Raad van 22 juli 2003 en kaderbesluit 2001/500/JBZ van de Raad van 26 juni 2001, die bepalen dat confiscatie alleen plaatsvindt in het kader van een strafprocedure en betrekking heeft op vermogensbestanddelen die door een strafbaar feit zijn verkregen.
- (27) Verdrag van de Raad van Europa inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven en de financiering van terrorisme van 2005 en Verdrag van de Raad van Europa inzake het witwassen, de opsporing, de inbeslagneming en de confiscatie van opbrengsten van misdrijven van 1990, die bepalen dat een confiscatieprocedure alleen kan worden ingesteld op grond van een onherroepelijke veroordeling wegens een strafbaar feit in het kader van een strafprocedure.

MOTIVERING VAN DE VERWIJZINGSBESLISSING

- (28) De in casu toepasselijke ZOPDNPI [omissis] van 2012 bevat de uitdrukkelijke bepaling dat de confiscatieprocedure voor een civiele rechter niet afhankelijk is van de strafprocedure tegen de gecontroleerde persoon of de met hem gelieerde dan wel door hem gecontroleerde personen. De wet van 2018 bepaalt uitdrukkelijk dat de staking van de strafprocedure of het gezag van gewijsde van een vonnis waarbij de verdachte is vrijgesproken van de hem ten laste gelegde strafbare feiten als bedoeld in artikel 108, lid 1, van de wet, geen procesrechtelijk beletsel vormt voor het bestaan en de uitoefening van het recht op instelling van een procedure tot confiscatie van illegaal verkregen vermogen. Conform deze wettelijke bepaling worden alle krachtens deze wet ingestelde civiele procedures gevoerd los van het feit of de gecontroleerde persoon bij onherroepelijk vonnis is veroordeeld. In de Bulgaarse rechtspraak wordt de loutere beschuldiging van een aan een onderzoek onderworpen persoon reeds toereikend geacht [**Or. 9**] om een civielrechtelijke confiscatieprocedure in te stellen. Het is zonder meer mogelijk dat de civielrechtelijke confiscatieprocedure al is afgesloten vóór de strafprocedure waarin de beschuldigingen worden onderzocht. Ook zijn situaties denkbaar waarin de civielrechtelijke confiscatieprocedure wordt voortgezet, ook nadat de strafprocedure is gestaakt of de oorspronkelijk geformuleerde tenlastelegging is gewijzigd en de nieuwe beschuldiging geen betrekking heeft op strafbare feiten waarop de wet toepassing vindt, of nadat de strafprocedure is afgesloten met een vonnis waarbij de persoon is vrijgesproken van de hem ten laste gelegde strafbare feiten.
- (29) Voorts steunt de wet in artikel 1, lid 2, artikel 21, lid 2, en artikel 62 juncto artikel 63, lid 2 (thans artikel 5, lid 1, artikel 107, lid 2, en artikel 141 juncto artikel 142, lid 2, van de nieuwe wet van 2018) op vermoedens die de bewijslast omkeren, de betrokken persoon verplichten om de legale herkomst van verkregen vermogen aan te tonen en geen bewijsvoering vereisen op basis van

„onbetwistbare” of „ontegensprekelijke” feiten, maar genoeg nemen met de aanname dat het zeer waarschijnlijk is of er „een gegronde verdenking bestaat dat vermogen illegaal is verkregen”. Kortom, de thans vigerende wet steunt op gegronde verdenkingen dat het door de gecontroleerde persoon verkregen vermogen een illegale oorsprong heeft. De wetgever heeft zodoende vermoedens in de wet opgenomen dat vermogen waarvan de herkomst niet kan worden vastgesteld dan wel aangetoond van criminele oorsprong is (artikel 1, lid 2, respectievelijk artikel 5, lid 1, van de nieuwe wet) en dat een gegronde verdenking bestaat dat vermogen illegaal is verkregen (artikel 21, lid 2, respectievelijk artikel 107, lid 2, van de nieuwe wet). Tegelijk heeft de wetgever de bewijslast met betrekking tot de herkomst van vermogen en de wijze waarop het is verkregen omgekeerd, en hanteert hij een „vermogensdiscrepantie” als enig en doorslaggevend bewijs voor het feit dat vermogen illegaal is verkregen. Bijgevolg kan niet alleen vermogen worden ontnomen dat uit een strafbaar feit of een ernstige wederrechtelijke bestuurlijke gedraging is verkregen, maar elk vermogen waarvan de herkomst niet kan worden vastgesteld dan wel aangetoond. Een dergelijke invulling door de wetgever van het legitieme streven naar de bescherming van het algemeen belang leidt er evenwel toe dat deze doelstelling zodanig wordt uitgebreid dat zij uitmondt in onduidelijkheid, onvoorspelbaarheid en onverenigbaarheid met het beginsel van voorrang van de wet.

- (30) Te zelfder tijd bepaalt richtlijn 2014/42/EU dat de lidstaten de nodige maatregelen nemen om ervoor te zorgen dat de personen tegen wie de in deze richtlijn bedoelde maatregelen zijn gericht, recht hebben op een doeltreffende voorziening in rechte en een eerlijk proces om hun rechten te handhaven.
- (31) Bijgevolg is het noodzakelijk om de betekenis van bepaalde formuleringen van de richtlijn te verduidelijken en ook de vraag te beantwoorden of zij grenzen vastlegt en fundamentele beginselen behelst waarvan niet mag worden afgeweken. De tegenstrijdigheid tussen de Bulgaarse wet en een handeling van afgeleid recht van de Europese Unie is volgens de verwijzende rechter voldoende reden om een verzoek om uitlegging van de bepalingen van de richtlijn voor te leggen. **[Or. 10]**
- (32) De uitlegging die het Hof van Justitie van de Europese Unie aan de formuleringen van de richtlijn zal geven, zal ook [omissis] toepassing vinden op de nieuwe ZPKONPI van 19 januari 2018. Deze wet handhaaft het beginsel dat er geen verband bestaat tussen strafprocedures en civielrechtelijke confiscatieprocedures.
- (33) De onderhavige procedure bevindt zich in een fase waarin de rechter moet beslissen of hij de afsluiting van de strafprocedure tegen de aan het onderzoek onderworpen persoon moet afwachten, aangezien hij niet bevoegd is om vast te stellen of sprake is van een strafbaar feit, dan wel de procedure moet voortzetten vanuit de aanname dat geen sprake is van een strafbaar feit. [omissis] De antwoorden van het Hof op de in de onderhavige verwijzingsbeslissing gestelde vragen zijn van groot belang voor de beoordeling van de volgende proceshandelingen door de rechter bij wie het hoofdgeding aanhangig is.

STANDPUNT VAN DE VERWIJZENDE RECHTER OVER DE GESTELDE VRAGEN

- (34) Hoewel de procedure tot confiscatie van illegaal verkregen vermogen conform de regeling voor de burgerlijke rechtsvordering is ingeleid en in behandeling genomen, is de verwijzende rechter van oordeel dat de maatregel tot „confiscatie van illegaal verkregen vermogen” naar zijn aard een punitieve maatregel vormt, waarop de normen van de richtlijn toepassing vinden. De bewijsvoering mag zich niet beperken tot het vaststellen van een „aanzienlijke discrepantie” tussen het verkregen vermogen en de door de gecontroleerde persoon aangetoonde legale inkomsten.
- (35) De verwijzende rechter is van oordeel dat de Bulgaarse wet in strijd is met de minimumwaarborgen, zoals neergelegd in artikel 8, lid 1, van richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie. Volgens de verwijzende rechter gelden die waarborgen als minimumnorm waarvan de lidstaten niet mogen afwijken, aangezien deze waarborgen ervoor moeten zorgen dat het beginsel van handhaving van alle rechten wordt geëerbiedigd. De Bulgaarse wet overschrijdt de volgens de richtlijn geoorloofde grenzen in die zin dat een wegens een strafbaar feit veroordeelde persoon zich kan beroepen op de ruimere waarborgen van de richtlijn en de hogere bewijsstandaard voor ten laste gelegde feiten in een strafprocedure, daar waar een persoon tegen wie een strafprocedure niet met een veroordeling is afgesloten of tegen wie geen strafprocedure is ingeleid (in het geval van een derde persoon) zich niet op deze waarborgen kan beroepen, omdat in het laatste geval regels inzake bewijsvoering gelden die afwijken van het vereiste dat de bewijslast volledig en onbeperkt rust bij de bevoegde nationale overheid die de confiscatie en bevrozing heeft gelast. De wetgever heeft vermoedens in de wet opgenomen die de bescherming van de betrokken persoon bemoeilijken. De bepalingen van de richtlijn zijn onjuist in Bulgaars recht omgezet, aangezien verdachten en derden [Or. 11] op wie de regeling inzake bevrozing en/of confiscatie van illegaal verkregen vermogen van toepassing is, zich niet kunnen beroepen op procesrechtelijke waarborgen en derhalve onevenredig worden benadeeld, hetgeen schending oplevert van artikel 1 van Protocol nr. 1 van het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en van artikel 48, leden 1 en 2, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie.
- (36) Gelet op het voorgaande en op grond van zijn bevoegdheid krachtens artikel 267 VWEU geeft de Sofiyski gradski sad de volgende

BESLISSING:

De rechter verzoekt het Hof van Justitie van de Europese Unie om krachtens de procedure van artikel 267 VWEU de volgende vragen te beantwoorden:

1. Is bij de confiscatie van illegaal verkregen vermogen sprake van een punitieve maatregel in de zin van richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese of van een civielrechtelijke maatregel, wanneer:

A) de nationale wet uitdrukkelijk bepaalt dat confiscatie van vermogen algemene preventie tot doel heeft, dat wil zeggen het voorkomen van mogelijkheden om illegaal vermogen te verkrijgen en erover te beschikken, zonder dat voor een dergelijke confiscatie het plegen van een strafbaar feit of een andere rechtsinbreuk en een direct of indirect verband tussen deze rechtsinbreuk en het verkregen vermogen vereist is;

B) de confiscatie niet een afzonderlijk vermogensbestanddeel treft, maar (I) het volledige vermogen van de gecontroleerde persoon, (II) de vermogensrechten van derde natuurlijke of rechtspersonen die onder bezwarende titel dan wel om niet door de gecontroleerde persoon zijn verworven en (III) de vermogensrechten van de contractpartijen van de gecontroleerde persoon en van voornoemde derde partijen;

C) de enige voorwaarde voor confiscatie een onweerlegbaar vermoeden is dat het volledige vermogen illegaal is verkregen (zonder een vooraf vastgestelde begripsomschrijving van „legale/illegale herkomst”);

D) de rechtmatigheid van de verwerving van het vermogen door de gecontroleerde persoon, bij gebreke van bewijs voor de herkomst ervan, voor alle betrokken personen (gecontroleerde persoon, derden en hun eerdere contractpartijen) met terugwerkende kracht tot tien jaar terug opnieuw wordt bepaald, met dien verstande dat op het tijdstip waarop de vermogensrechten in kwestie zijn verworven, geen sprake was van een dergelijke wettelijke bewijsplicht?

2. Moeten de bij artikel 8 van richtlijn 2014/42/EU gewaarborgde minimumrechten waarop eigenaren en derden zich kunnen beroepen, aldus worden uitgelegd dat deze niet in de weg staan aan bepalingen van nationaal recht en aan nationale rechtspraak volgens welke goederen kunnen worden geconfisqueerd zonder dat is voldaan aan de daarvoor geldende voorwaarden bepaald in de artikelen 4, 5 en 6 van de richtlijn, wanneer de strafprocedure [**Or. 12**] tegen de persoon in kwestie wegens het ontbreken van een strafbaar feit (met de instemming van de rechter) is gestaakt of wanneer de persoon in kwestie bij gebrek aan een strafbaar feit is vrijgesproken?

3. Moet met name artikel 8 van richtlijn 2014/42/EU aldus worden uitgelegd dat de daarin gewaarborgde waarborgen voor de rechten van een veroordeelde persoon van wie het vermogen het voorwerp uitmaakt van een confiscatieprocedure ook moeten worden toegepast in een procedure als de

onderhavige, die gelijktijdig met en onafhankelijk van een strafrechtelijke procedure wordt behandeld?

4. Moeten het in artikel 48, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie verankerde vermoeden van onschuld, de in artikel 48, lid 2, van het Handvest verankerde eerbiediging van de rechten van de verdediging en het doeltreffendheidsbeginsel aldus worden uitgelegd dat zij niet in de weg staan aan een nationale regeling als de hier aan de orde zijnde die:

- uitgaat van een vermoeden dat vermogen van criminele oorsprong is wanneer de herkomst ervan niet is vastgesteld of aangetoond [artikel 1, lid 2, van de Zakon za otnemane v polza na darzhavata na nezakonno pridobito imushtestvo (otm.)] [wet inzake de confiscatie van illegaal verkregen vermogen (ingetrokken)];
- uitgaat van een vermoeden van een gegronde verdenking dat vermogen illegaal is verkregen (artikel 21, lid 2, van de ingetrokken ZOPDNPI);
- de bewijslast omkeert met betrekking tot de herkomst van vermogen en de middelen waarmee dit is verkregen, niet alleen voor de gecontroleerde persoon, maar ook voor derden die niet alleen de herkomst van eigen vermogen, maar ook van vermogen van hun rechtsvoorgangers moeten aantonen, zelfs indien dit vermogen om niet is verworven;
- de aanwezigheid van een „vermogensdiscrepancie” als enig en doorslaggevend bewijs hanteert voor het feit dat vermogen illegaal is verkregen;
- de bewijslast omkeert, niet alleen voor de veroordeelde persoon, maar voor alle betrokken personen, zelfs vóór het tijdstip van hun veroordeling dan wel onafhankelijk daarvan;
- de aanwending toestaat van juridische en economische onderzoeks- en analysemethoden ter onderbouwing van de verdenking dat vermogen illegaal is verkregen, alsook ter vaststelling van de waarde ervan, met dien verstande dat deze verdenking bindend is voor de verwijzende rechter, zonder dat deze de inhoud en de aanwending van deze methoden aan een volledige rechterlijke toetsing kan onderwerpen?

5. Moet artikel 5, lid 1, van richtlijn 2014/42/EU van het Europees Parlement en de Raad van 3 april 2014 betreffende de bevrozing en confiscatie van hulpmiddelen en opbrengsten van misdrijven in de Europese Unie aldus worden uitgelegd dat het er niet aan in de weg staat dat de gegronde verdenking (geschraagd door de in de loop van de procedure vergaarde en door de rechter beoordeelde omstandigheden) dat vermogen door een strafbaar feit is verkregen, door de nationale wet wordt vervangen door de verdenking (het vermoeden) dat de vermogensaanwas illegaal is, wanneer die verdenking (dat vermoeden) louter berust op de feitelijke vaststelling dat deze vermogensaanwas meer bedraagt dan

een in de nationale wet genoemde waarde (bijvoorbeeld 75 000 EUR over tien jaar)?

6. Moet het recht op eigendom, als algemeen beginsel van Unierecht verankerd in artikel 17 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, aldus worden uitgelegd dat het niet in de weg staat aan een nationale regeling als de hier aan de orde zijnde die:

- uitgaat van een onweerlegbaar vermoeden met betrekking tot de bestanddelen en omvang van illegaal verkregen vermogen (artikel 63, lid 2, van de ingetrokken ZOPDNPI); **[Or. 13]**
- uitgaat van een onweerlegbaar vermoeden van de nietigheid van rechtshandelingen tot verkrijging van en beschikking (artikel 65 van de ingetrokken ZOPDNPI); of
- derden die zelfstandige rechten hebben of geldend maken op vermogen dat het voorwerp uitmaakt van een confiscatieprocedure volgens de procedure van artikel 76, lid 1, van de (ingetrokken) ZOPDNPI beperkt in hun recht op informatie over de zaak?

7. Hebben de bepalingen van artikel 6, lid 2, en artikel 8, leden 1 tot en met 10, van richtlijn 2014/42/EU rechtstreekse werking, voor zover daarin wordt voorzien in waarborgen en beschermingsmaatregelen ten aanzien van de door de confiscatie getroffen personen of derden te goeder trouw?

De behandeling [van de zaak] wordt [omissis] geschorst totdat de procedure bij het Hof krachtens artikel 267 VWEU is beëindigd.

[omissis]